

IZVJEŠTAJ

o učešću delegacije Skupštine Crne Gore,
na Bezbjednosnom forumu Savjeta Sjeverno-Atlanskog partnerstva (EAPC)
NATO i 71. Rose-Roth seminaru,
održanim u periodu 25-26. juna 2009. godine, u Astani, Kazahstan

Bezbjednosni forum Savjeta Sjeverno-Atlanskog partnerstva (EAPC) NATO i 71. Rose-Roth seminar, održani su 25-26. juna 2009. godine, u Astani, Kazahstan, a domaćin ovih značajnih skupova bio je Senat Republike Kazahstan. Ovom prilikom delegaciju Skupštine Crne Gore činili su stalni članovi Miodrag Vuković i Vasilije Lalošević, i sekretar delegacije Zorana Baćović.

Tokom seminara, sesije su održavane u Palati nezavisnosti, a radno vrijeme Bezbjednosnog foruma je bilo od 10-16.45 sati, dok se 71. Rose-Roth seminar odvijao u terminu 8-18 sati.

Senat Republike Kazahstan, domaćin, učesnicima ova dva značajna skupa, u čast dobrodošlice organizovao je oficijelni prijem, 24. juna 2009. godine, u Palati mira uz bogat kulturni program.

Bezbjednosni forum, skup čiji je organizator Savjet Sjeverno-Atlanskog Partnerstva, započeo je plenarnom sjednicom, tokom koje su uvodničari NJ.E. Jaap de Hoop Scheffer, generalni sekretar NATO-a, NJ.E. Marat Tazhin, ministar inostranih poslova Kazahstana i NJ.E. Per Stig Moller, ministar inostranih poslova Danske, pozdravili učesnike skupa i govorili na temu „Bezbjednost u regionu kroz Partnerstvo“. Potom, skup je nastavljen radom po grupama, u okviru kojih su tokom prije i poslijepodneva vođene rasprave na sljedeće teme: „Avganstan“, „Regionalne perspektive“ i „Energetska bezbjednost“.

Panel diskusija o Avganistanu, u uvodnom dijelu, vođena je na temu reakcije međunarodne zajednice na dešavanja u ovom području, tokom koje su ulogu panelista imali: NJ.E. Alexander Vershbow, asistent sekretara za bezbjednost za međunarodne bezbjednosne poslove Sjedinjenih Američkih Država; dr Davood Moradian, viši politički savjetnik ministra inostranih poslova Avganistana i generalni direktor MFA Centra za strateške studije; Amb. Aapo Polho, šef Misije Finske pri NATO, i g. Nick Grono, zamjenik predsjednika međunarodne krizne grupe.

U nastavku, panelisti su izlagali na temu normalizacije situacije u Avganistanu i uloge susjeda a brojni učesnici su uzeli učešće u raspravi.

Panel diskusija o regionalnim perspektivama, u uvodnom dijelu, vođena je na temu „Glavna bezbjednosna pitanja u Centralnoj Aziji“, a ulogu panelista imali su: NJ.E. Marat Tazhin, ministar inostranih poslova Kazahstana, NJ.E. Bolat

Nurgaliev, sekretar Šangajske organizacije za saradnju; amb-Pierre Morel, specijalni predstavnik Evropske Unije za Centralnu Aziju i krizu u Gruziji; amb. Miroslav Jenca, specijalni predstavnik Organizacije Ujedinjenih Nacija, šef UN Centra za preventivnu diplomatiju u Centralnoj Aziji, i dr Shrinin Akiner, predstavnik Univerziteta Cambridge. U drugom dijelu, razgovor je nastavljen na temu „Bezbjednosni izazovi u području Kavkaza“ uz učešće predstavnika značajnog broja delegacija.

Panel diskusija o energetske bezbjednosti započela je na temu „Saradnja u kaspiskoj i crnomorskoj regiji“, tokom koje su izlagali: N.J.E. Asset Magauov, zamjenik ministra za energetiku i mineralna izvorišta Kazahstana; N.J.E. Tomas Pojar, prvi zamjenik ministra inostranih poslova Republike Češke, predsjedavajuće Evropskom Unijom; g.Zeyno Bran, direktor Centra za evroazijsku politiku sa Hudson Instituta. Kasnije, učesnici panel diskusije su diskutovali na temu „Mogućnosti javno-privatnog partnerstva u sistemu energetske bezbjednosti“, koja tema je probudila interesovanje učesnika iskazano kroz brojna postavljena pitanja.

Po završetku panel diskusija, na kraju radnog dana, učesnici su sumirali rasprave u nastavku plenarne sjednice tokom koje je istaknuto da tri teme o kojima je vođena rasprava imaju značajnu ulogu u aktuelnoj bezbjednosnoj situaciji, da se iznijeti problemi odražavaju na svjetski poredak te da im je neophodno posvetiti posebnu pažnju. Posebno je naglašeno da je potrebno uložiti napore kako bi sa najvišim stepenom saradnje ovi bezbjednosni rizici bili svedeni na najmanju mjeru.

Na skupu je istaknuto da Savjet Sjeverno Atlanskog Partnerstva (EAPC) prepoznaje glavne bezbjednosne ciljeve koji idu dalje od vojne interoperabilnosti, a postavljeni su na bazi fundamentalnih, opštih vrijednosti. Savjet je pomogao u stvaranju impresivne mreže Evro-atlanskih političkih lidera, diplomata, vojnika i službenika koji su razmijenili mišljenja na aktuelne teme, i zajedničkim radom riješili značajan broj problema. Ovo tijelo obezbjeđuje značajan doprinos opštoj bezbjednosnoj kulturi, a zasnovan je na principu unapređenog političkog dijaloga između država članica i partnera. Na ovaj, ali i na druge načine, EAPC pomaže članovima u stremljenju miru i stabilnosti i konačno njihovom obezbjeđenju i očuvanju a tokom dosadašnjeg rada pomogao je značajnom broju država u pripremama za članstvo u NATO. Takođe, Savjet je stvorio jedinstvene instrumente za države koje ne streme članstvu u Sjeverno Atlansku Alijansu, a sve sa ciljem doprinosa Evro-Atlanskoj bezbjednosti.

Učesnici Bezbjednosnog foruma su zaključili da Centralna Azija ima mnogo prednosti poput geografske pozicije, centralnog dijela Euro-Azijskog kontinenta koju zazuzima, ali da se istovremeno suočava i sa teškoćama. Jedan od najvećih problema predstavlja sukob u Avganistanu, koji objedinjuje dvije bezbjednosne prijetnje širokih razmjera - islamski ekstremizam i proizvodnju heroina. Na skupu je pozdravljena činjenica da Centralno-Azijske države, uključujući Kazahstan, podržavaju aktivnosti antiterorističke koalicije u Avganistanu čime pružaju značajan doprinos ovoj akciji.

71. Rose-Roth seminar, skup u organizaciji Parlamentarne Skupštine NATO, započeo je sjednicom, tokom koje su učesnike skupa, između ostalih, pozdravili Kassym-Jomart Tokayev, predsjednik Senata Parlamenta Republike Kazahstan i Kuanysh Sultanov, predsjednik Komiteta za međunarodne odnose, odbranu i bezbjednost Senata ovog parlamenta.

Radni dan je bio podijeljen u tri tematske cjeline. Tokom prve sesije učesnici su imali priliku čuti izlaganja na temu „Centralna Azija i globalna ekonomija“, a članovi delegacija su iskazali veliko interesovanje za raspravu na ovu, veoma aktuelnu temu. Posebnu pažnju učesnika privukla je prezentacija Meruert Makhmutove, direktora Centra za javno politička istraživanja iz Almate, na temu „Efekti pada svjetske ekonomije u Centralnoj Aziji“ koja je predstavljanjem niza tabelarnih prikaza, grafikona i statističkih podataka govorila o ovoj problematici. Druga sesija, koju je vodio Simon Lunn, viši istraživač iz Centra za demokratsku kontrolu oružanih snaga iz Ženeve, odvijala se na temu „Civilno društvo u Centralnoj Aziji“. Prezentacija Galine M.Yemelianove, višeg istraživača iz Centra za ruske i istočno evropske studije, sa Instituta za evropska istraživanja Univerziteta u Birmingemu, Velika Britanija, na temu „Islamski ekstremizam u regionu“ izazvala je veliko interesovanje učesnika i razvila se u dužu diskusiju. Brojna pitanja uslijedila su i nakon predavanja Sami Faltasa, iz Centra za evropske bezbjednosne studije (CESS) na temu „Reforma sektora bezbjednosti u Centralnoj Aziji“, čiji je značajan dio posvećen načelima navedenih reformi, njihovoj djelotvornosti kao i uporednim iskustvima u ovoj oblasti. Tokom treće sesije učesnici su imali priliku čuti izlaganja na temu „Zaštita životne sredine u Centralnoj Aziji“, kroz predavanja uglednih gostiju iz zemlje i Evrope. Prisutni su razvili diskusiju nakon prezentacije Mazhita Turmagambetova, zamjenika ministra za zaštitu životne sredine Republike Kazahstan, a, takođe, za prezentaciju Petera Stegnara, sa Jozef Stefan Instituta iz Slovenje, na temu „Radioaktivna zaostavština u Centralnoj Aziji“ iskazano je veliko interesovanje naročito imajući u vidu štetne i dalekosežne efekte radijacije. Tokom sesija je ocjenjeno da Centralna Azija i Evro Azija, posljednjih godina, postaju veoma značajno mjesto susreta politike, kulture i tradicije Evrope i Istoka, a takođe i mjesto dodira tekovina razvitka sjevernog i južnog dijela planete Zemlje. Na iznijeti način, Centralna Azija predstavlja mjesto gdje se suštinski susreću izazovi današnjice, koju činjenicu je neophodno uzeti u obzir a tokom analiziranja sagledati sve specifičnosti ovog područja. Tokom druge sesije je ocjenjeno da su države o ovoj oblasti suočene sa brojnim problemima, koji potiču od: ekstremizma, terorizma, korupcije, nedozvoljene trgovine narkoticima, posljedicama radijacije, uništavanja životne sredine i dr. Istovremeno, države ovog regiona rade na pitanjima izgradnje državnih institucija, civilnog društva, nevladinog sektora na koji način žele spremni dočekati izazove u budućnosti. Naglašeno je da učesnici seminara podržavaju načela na kojima je zasnovan rad Parlamentarne skupštine NATO, te da stabilnost i bezbjednost u regionu mogu biti dostignuti samo kroz saradnju i zajedničku akciju. Tokom treće sesije je posebno istaknuto da Centralna i Evro Azija obiluju prirodnim bogatstvima, koja državama ovog regiona pružaju brojne ekonomske i strateške mogućnosti, ali i

da je neophodna njihova planska, kontrolisna i brižljiva ekoloziacija, kako bi ova prirodna blaga bila iskorišćeni, ne i narušena ili uništena.

Članovi delegacija su se saglasili da združeno djelovanje u rješavanju zajedničkih problema poput terorizma, proizvodnje i stavljanja u promet opojnih droga, očuvanja izvorišta vode i dr. ima veoma značajnu ulogu te da je to jedini ispravan način njihovog rješavanja. Iznijeti problemi zahtjevaju stav na regionalnom nivou, a put do rješenja ovih teškoća mora biti stabilan, a učesnici otvoreni za saradnju, kako bi u najvišem stepenu bio smanjen rizik od nastanka tenzija ili rasta ovih, po društvo, štetnih pojava. Ocjenjeno je da je potrebno zajednički raditi, spriječiti protekcionizam, izolaciju na koji način će biti obezbjeđen stabilan svjetski poredak. Saradnja država će, u krajnjem, doprinjeti očuvanju društvenih dobara i očuvanju planete Zemlje.

Učesnici skupa su zaključili da se Rose-Roth seminar, ovog kao i svih prethodnih puta, pokazao kao plodonosno mjesto za sticanje novih i inoviranje postojećih znanja na aktuelne teme, razmjenu različitih mišljenja i jačanje bilateralnih odnosa, na koji način se pruža značajan doprinos u prevazilaženju iznijetih problema u ovom području.

Radni dan, učesnici su okončali na svečanom prijemu koji je za učesnike skupa priredio N.J.E.Kassym-Jomart Tokayev, predsjednik Senata Parlamenta Republike Kazhastan, uz bogat kulturni program.

Napomena:

- U prilogu ovog izvještaja nalazi se plan rada NATO EAPC Bezbjednosnog foruma i 71. Rose-Roth seminara, održanih 25-26. juna 2009. godine u Astani, Kazahstan
- Prpratni materijali i biografije učesnika seminara (na engleskom jeziku) nalaze se kod sekretara Delegacije.

SEKRETAR DELEGACIJE
Zorana Baćović,s.r.

ČLAN DELEGACIJE
Vasilije Lalošević,s.r.